

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_03_KOMENSKY_PEDAGOG		
Název materiálu:	Jan Ámos Komenský - pedagog		
Předmět:	Český jazyk - literární výchova	Ročník:	8.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	11. 11. 2011
Jméno autora:	Mgr. Magdalena Obšivačová		
Klíčová slova:	<i>Pedagog, kritika, životopis, formulace názorů, brainstorming, domněnka</i>		
Výchovné a vzdělávací cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Formulace a rozlišování znalostí a domněnek</i> • <i>vyhledávání názorů v textu</i> • <i>porovnávání názorů</i> • <i>prezentace</i> 		
Rozvíjené klíčové kompetence:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>KK k učení</i> • <i>KK sociálně personální</i> • <i>KK komunikační</i> 		
Anotace, metodický list:	Příprava na vyučovací hodinu rozvíjející čtenářskou gramotnost s využitím schématu E-U-R a metod RWCT. Součástí přípravy na hodinu jsou textové přílohy s třemi rozdílnými úrovněmi textu označenými dle obtížnosti.		
Použité zdroje:	Čítanka NEZKUSIL V. Literární výchova pro 7. ročník základní školy I. Úvod do světa literatury, 2. upravené vyd. Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-388-4. s.147-149		

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis hodiny

EVOKACE

Vstupní otázka: Kdo je nejvýznamnějším Čechem v oblasti pedagogiky, nazývaný taktéž učitel národů? Ve kterém století žil? Co o něm víte?

Jak si představujete školu v 17. století? Co o ní víte? Co byste se rádi dozvěděli?

AKTIVITA – skupinový brainstorming

- 3 žáci ze třídy jsou zapisovateli brainstormingu – na tabuli

- ostatní jim sdělují informace ze tří kategorií

1. co jistě vím o škole v 17. století
2. co myslím, že mohlo platit o škole 17. století, domněnky
3. jaké otázky mě napadají o škole 17. století

Předpokládané návrhy: *neučilo se tolik předmětů, nebyly pomůcky, méně žáků ve třídě, kratší školní docházka, nepovinná školní docházka, tělesné tresty, vzdělání jen pro chlapce, vzdělání jen pro bohaté, vzdělání v latině...*

Chtěli byste chodit do školy 17. století?

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU

Četba 3 různých textů z životopisné knihy M. V. Kratochvíla: Život Jana Amose

- texty rozdány dle náročnosti, každého připravit 7 – 8 kopií (22 žáků v 8. roč.)

1. text - nejméně náročný
2. text – náročný
3. text – středně náročný, obsáhlejší

Po 1. přečtení vyhledat hlavní myšlenky, názory, které měl J. A. Komenský na školu, co kritizoval, informace o škole jeho doby, vhodné je podtrhávat.

REFLEXE

Utvořit skupiny po 3 – 4 žácích složených z čtenářů stejného typu textu a připravit krátkou prezentaci založenou na zjištění z textu.

1 ze skupiny prezentuje, skupiny čtenářů stejného textu doplní, upřesní...

Prezentované informace porovnat s brainstormingem na tabuli

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Text 1:

Ano, konečně se Komenský dočká i toho, že lakotně uspoří několik hodin z večera či noci, aby mohl zase psát. A bylo přirozené, že navázal právě na své školské zkušenosti. A teprve na jejich pozadí vystupovala mu před oči protismyslnost, ba nesmyslnost bývalých vyučovacích metod; ty všechny vycházely z předpokladu, že se to, co ví a zná učitel, dá uměle a hlavně násilně přenést do vědomí žáků, kterým byly tyto vědomosti a poučky předkládány k věření a k naučení nazpaměť. A pořád, jen ve škamnách, v učebnách, mimo svět a mimo skutečný život, nazpaměť, nazpaměť, z papírů, nad papírem, na papíře. A v akademiích? Jaký byl v tom rozdíl? Bible, svatí Otcové, Aristoteles, Cicero, cizí myšlenky, složitá souvětí, opakovaná znovu a znovu a ještě jednou a ještě, dokud neuváznou pevně v paměti, zvukové srostliny již zcela zbavené smyslu a významu. Stejně z ostatních nauk - jen základní poučky a závěrečné soudy, několik pravidel a zákonů, a zase: nazpaměť, nazpaměť, nazpaměť! A děti, hoši, mladíci, odlišeni jen věkem, jinak jednotejné nádoby bez osobitých tváří, do nichž je třeba nalít, vecpat, vpravit všecka ta písmenka, slova, věty vypsané z knih, z nichž se vytřepávají a vdusávají do hlaviček, hlávek a hlav, ať kdo chce nebo nechce. Na neposednost těla a stejně tak i únavu ducha jsou pak osvědčené krotící a povzbuzující prostředky: hrozby, křik, tresty, metla, karcer ...

A to vše po staletí. Po staletí! (...)

Text 2:

Již v Truchlivém Komenský na několika místech naznačil, že vidí kořen lidských běd - v hlouposti. A teď již říká jasně: „Bojte se sami býti vzdělanými!“ Neboť v temnotách nevědomosti se vždy znovu rodí zlo.

A proto žádá a stále důrazněji bude žádat stejné právo na vzdělání pro všechny bez jakýchkoli stavovských rozdílů, a to nejen pro mužskou, ale i pro ženskou mládež! „... Nejen dívky bohatých a vznešených lidí, nýbrž všechny stejně, urozené i neurozené, bohaté i chudé, hoši i dívky ve všech městech, městečkách, vesnicích a dvorcích mají býti přijímány do škol.“

„Všichni necht' se učit poznávati "základy, příčiny a účel všech nejdůležitějších věcí, které jsou a dějí se...“ Komenský tu výslovně žádá základní vzdělání pro všechny, vzdělání všeobecné, které by osvětlilo základy všech oborů lidské činnosti. A hned to odůvodňuje: „... Chtít určovat kolem šestého roku věku, ke kterému povolání se kdo hodí, zda pro vědy či řemeslo, je myslím jakási ukvapenost, neboť v tomto věku se nejeví ještě dostatečně ani duševní schopnosti, ani osobní náklonnosti; to obojí se ukáže, lépe teprve později.“ Proto má základní (obecná) škola poskytnout dítěti ve sdělených vědomostech předpoklady pro všechny možnosti. Vyššího vzdělání na gymnáziích a akademiích se má pak dostat tomu, kdo bude k tomu předurčen – nadáním! „A nerodí se pouze děti boháčů, šlechticů a úředníků k podobným vyšším hodnostem, aby pouze jim byla otevřena latinská škola, a ostatní byli odmítáni jakoby beznadějn.“

V těchto zásadách se jasně odrážejí - vedle ozvěny husitského a reformačního demokratismu – hlavně a především dobové názory nové společnosti, která již neuznává třídění lidí podle toho, v které kastě se kdo narodil. Je to společnost měšťanů, řemeslníků, kupců, peněžníků, kteří si dobývají takové „místo na slunci“, k jakému je vyzbrojila jejich práce, dovednost, jejich um a rozum. Čím dál tím častěji předstihují agrární feudální šlechtu, neboť začínají vládnout mocí; jež je silnější erbů a tradic - vládnou penězi, které vydělávají jen a jen vlastním přičiněním.

A z toho vyrůstá i dobové oceňování lidské osobnosti, z toho vzniká i úcta ke vzdělání a učenosti, které pomáhají učinit z člověka jedince schopného, úspěšného a mocného.

Tento výukový materiál byl vytvořen v rámci projektu EU peníze školám.

Základní škola a Mateřská škola Veřovice, příspěvková organizace

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Text 3:

Ale všechny tyto neklidné výkyvy se po čase vyrovnávají, jakmile jen se Komenský dostane do souvislého proudu práce, kdy myšlenka vyplývá z předchozí a zároveň již nese v sobě zárodek příštího důsledku - tak mu téměř samovolně vyrůstá pod rukou celá soustava výchovných i výukových stupňů, která odpovídá věku žáků a zároveň cílům vzdělávacích etap: po podrobném rozpracování poslání mateřské školy v Informatoriu (přesněji řečeno školy v rodině) vytyčuje dalšímu stupni, obecné škole, výuku, která by vedla žáka od poznávání vnějších věcí k porozumění věcem vnitřním, nehmotným, zároveň s výcvikem paměti a obrazotvornosti. Poznání života a lidských řádů v rodině je zde vystřídáno poznáním života v obci a v širším okolí vůbec. Třetí stupeň, dospívání, si žádá výchovu v gymnáziích, což je už průprava pro akademii, vysoké učení.

Tak vyvstává před Komenským mohutná a pevně logicky spjatá budova obecného vzdělání, cesta, jež míří k výslednému cíli: dosáhnout harmonie v člověku a harmonie ve vztazích mezi lidmi. Později to bude přesně formulovat: „Nikdo se nerodí jen pro sebe, nutnost bydlení spolu s ostatními spojuje všechny trojnásobným svazkem, jímž jest jeden každý povinen: 1. nikoho nezraniti, 2. každému dávat, co mu patří, 3. prospívati, jak kdo může.“

Dosažení konečné harmonie s lidmi i se světem pozemským a nadzemským vyjadřuje Komenský - kněz slovy: býti obrazem božím, a pro člověka to pak znamená "věčnou blaženost".